

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

"Όταν τὸ φῶς τῆς γνώσεως τὰ πάντα θά φωτίσῃ,
Καὶ ἀδελφότητος τοὺς λαοὺς συσφίγῃ ἐν σοφίᾳ,
"Όταν εἰσδῶσ' ἡ πρόδοσις παντοῦ, καὶ οὐδεμία
Πτυχή ἀνεξερεύνητος ὑπάρξῃ ἐν τῇ κτίσει.

"Ω! τότε κι' οἱ ἐρατεινοὶ θεοὶ τῶν Ὀλυμπίων,
Οἱ ἀναζώντες σήμερον λαμπρῶς εἰς τοὺς ἀστέρας,
Θά ἐξωσθῶσι τῶν χρυσῶν αὐτῶν καταφυγίων,
Καὶ τέλειον θ' ἀπαρνηθῆ ὁ κόσμος τὰς χιμαίρας.

Κι' εἰς οὐρανόν, τοῦ οὐρανοῦ ἀείους καὶ τῆς φήμης,
Θ' ἀναβιβάσ' ἡ ποίησις καὶ θά καταστερίσῃ
Ἐκείνους ὅσοι, πρὸς θεοὺς καὶ ἡμίθεοις ἴσοι,
Ἐπάλασαν καὶ ἤβλησαν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

Περὶ πένθους ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Μαλαισίᾳ.

Τὰ ἐν τοῖς πένθεσι γινόμενα ἐν τῷ ἰαβαϊκῷ πελάγει εἰσὶ ποικιλώτατα. Ἄλλοτε οἱ Βατταῖοι ἐφόρευον καὶ ἔτρωγον εὐσεβῶς καὶ ἐν πομπῇ τοὺς γεγηρακότας γονεῖς, τὸ αὐτὸ δ' ἐποίει, κατὰ τὸν Μάρκον Πόλον καὶ Ἰνδικόν τι ἔθνος (1) κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Ἰσσηδόνες, οἵτινες κατατέμνοντες τὸν τεθνεῶτα γονεῖα, ἀναιμῖνον τὰ κρέα αὐτοῦ μετὰ τῶν κρεῶν προβάτων καὶ προετίθουν τράπεζαν εἰς πάντας τοὺς προσήκοντας.

Νῦν ἡ ταφή τῶν νεκρῶν εἶναι συνηθεστάτη ἐν τῷ ἰαβαϊκῷ πελάγει. Ὑπάρχουσι νεκροταφεῖα ἐν λόφοις, σκιαζόμενα ὑπὸ τοῦ φυλλώματος ἐπιταφίων δένδρων (*plumeria acutifolia*). Ἐν παλαιότεροις χρόνοις οἱ νεκροὶ ἢ ἐγκατελείποντο παρὰ τὴν βίξαν δένδρου ἐν δάσει, ἢ ἐρίπτοντο εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἕκαιοντο μετὰ μίξιν ἢ πλειόνων γυναικῶν, σφαιρομένων πρότερον. Τοῦτο δ' ἐγένετο προφανῶς κατὰ μίμησιν τῶν Ἰνδικῶν σοῦττις. Ἐνιαχοῦ προτιμᾶται ἡ ἐκθεσις τοῦ νεκροῦ ἐπὶ ἱκρωμάτων, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Πολυνησίων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν. Τὸ πτώμα, κατατιθέμενον ἐν φερέτρῳ, ἀποτίθεται ὑψηλὰ ἐπὶ ξυλώσεως στηριζομένης διὰ πασσάλων. Οἱ ἰθαγενεῖς Πολυνηθῆς σπεύρουσιν ἔπειτα περὶ τὸ ἱκρωμα ἀναβριχνητικὰ φυτὰ, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ καλύπτουσι τὸ φέρετρον διὰ χλωροῦ περιβλήματος. Τὰ αὐτὰ περίπου τελοῦσι καὶ οἱ Καγιανοὶ τοῦ Βορνέου, οἵτινες ὁμοῦς φυλάττουσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὸν νεκρὸν ἐν ταῖς κατοικίαις αὐτῶν, καὶ τῷ προσφέρουσι τροφὰς καὶ ἀνάπτουσι περὶ αὐτὸν φῶτα, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες κόπτονται καὶ ὀδύρονται. Μετὰ τοῦ νεκροῦ θάπτουσι καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ τὸν δούλον, ἐπὶ τούτῳ φονευόμε-

νον, διότι ἡ σκιά τοῦ θανόντος ἀνάγκη νὰ ἔχη προσήκουσαν συνοδίαν ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ. Ἐκ τῆς αὐτῆς δοξασίας ὀρμώμενοι καὶ οἱ Δαυῆσκοι τοῦ Βορνέου φιλοτιμοῦνται μετὰ ζήλου νὰ συλλέξωσιν ὅσον ἔνεστι πλείονας κεφαλὰς, πιστεύοντες ὅτι ὁ ἀποκεφαλίζομενος ὑποχρεοῦται νὰ δουλεύῃ αὐτοῖς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Διὰ τοῦτο δὲν ἀποβάλλουσι τὸ πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ συγγενοῦς, ἀν μὴ κατορθώσῃ νὰ προμηθευθῶσι μίαν κεφαλὴν, ἢτοι ἐν ἄλλοις λόγοις νὰ πέμψωσιν ἓνα δούλον εἰς τὸν τεθνεῶτα. Πατὴρ, ἀπολέσας υἱόν, φονεύει τὸν πρῶτον ἐντυγχάνοντα, θεωρῶν τοῦτο καθήκον ἱερόν. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ παντὶ νέῳ νὰ νυμφευθῆ, ἀν μὴ προμηθευθῆ μίαν κεφαλὴν. Αἱ ἐνέδραι καὶ αἱ παγίδες πρὸς σύλληψιν καὶ ἀποκεφάλισιν ἀνθρώπων εἶνε ἔθιμον ἐθνικόν τῶν Δαυῆσκων, οἵτινες θεωροῦσι τοῦτο πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον. Κατὰ τὸν Wallace, οἱ Δαυῆσκοι εἰσὶν ἄλλως ἀγαθοὶ, ὅπερ οὐδόλις εἶνε παράδοξον· διότι τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος, φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὠθεῖ καὶ αὐτοὺς καὶ πολλοὺς ἄλλους εἰς μισαρὰς παρεκτροπάς.

Τὰ ὑπὸ τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Μογγολοειδῶν τῆς ἠπειρωτικῆς Ἀσίας συνεπιζόμενα ἐν τοῖς πένθεσι, καίτοι διαφέροντα ἀλλήλων ἐν τοῖς καθ' ἕναστον, παρουσιάζουσι μεγάλην ὁμοιότητα ἐν τοῖς καθόλου. Φαίνεται δὲ, ὅτι πάντες οἱ ἐθνικοὶ κλάδοι τῆς μεγάλης ἐκείνης φυλῆς ἐν ἀρχῇ ἐγκατέλειπον τοὺς νεκρούς, ἢτοι ἐκθέτοντες ἐν ἀγροῖς, ἢτοι ῥίπτοντες αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς ποταμούς κλπ. Εἶτα δὲ κατέκαιον πυρὶ τοὺς ἐπισημούς ἀνδρας, καὶ τέλος, ὡς συμβαίνει νῦν ἐν Σινικῇ, τὴν καύσιν τῶν νεκρῶν ἀντικατέστησεν ἡ ταφή. Ἐνιαχοῦ δ' ἀπαντῶσιν ὡσαύτως, τὸ ἥλαχιστον ἐν συμβολικαῖς περιστάσεσι, καὶ αἱ ἐπικήδειαι θυσίαι πραγμάτων ἢ ἀνθρώπων.

Ἡ τῶν νεκρῶν καύσις δεῖται καὶ χρόνου μακροῦ καὶ δαπανῶν οὐκ ὀλίγων, διὰ τοῦτο οὐδαμοῦ δύνανται νὰ συμμορφωθῶσι τῇ συνηθείᾳ ταύτῃ αἱ πένητες. Ὅθεν ἡ ἐγκαταλείψις τῶν νεκρῶν εἶναι ἐν μεγάλῃ χρήσει παρὰ τοῖς Μογγόλοις καὶ τοῖς Μογγολοειδέσι τῶν κατωτέρων τάξεων. Τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ οἱ τοῦ ὄχλου ἐν Σιάμη ῥίπτουσι τοὺς νεκρούς αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀνευ πομπῆς τινὸς διάσδήποτε.

Ὅμοιως οἱ Θιβέτιοι ἐγκαταλείπουσι τοὺς νεκρούς τῶν οἰκείων ἐλώρια εἰς τοὺς κόρακας καὶ τοὺς γῦπας, κλπ. Τοῦτ' αὐτὸ ποιοῦσι καὶ οἱ πλείστοι τῶν Μογγόλων, αἵτινες ἐρωτῶσι μόνον τοὺς Λάμας, ὅπως μάθωσιν εἰς πόαν διεύθυνσιν πρέπει νὰ τεθῆ τὸ πτώμα. Τὰ δὲ τεθνεῶτα παιδία ἐμβάλλουσι εἰς δερματίνους σάκκους, μετὰ τῆς προσηκούσης προμηθείας βουτύρου καὶ ἄλλων τροφῶν, καὶ εἶτα ἐκθέτουσιν αὐτὰ εἰς τὰς ὁδοὺς· διότι δοξάζουσιν, ὅτι ἡ νεαρὰ σκιά αὐτῶν, προῦρος χωριθεῖσα τοῦ σώματος, ἐνδέχεται νὰ ἐν-

(1) Τὸ αὐτὸ ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (B, 38) διὰ τοὺς καλουμένους Καλατίαι τῶν Ἰνδῶν, «οἱ τοὺς γονεῖς κατεσθίουσι.» Σ. τ. Μ.